

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/1540/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6111211284
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Štefan Baláž
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6111211284.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Štefana Baláža a sudcov JUDr. Alexandra Mojša a JUDr. Ivica Hanuskovej v právnej veci navrhovateľa D.. F. F., nar. XX. XX. XXXX, bytom X., X. XXX, zastúpeného JUDr. Ľubomírom Hrežďovičom, advokátom so sídlom Banská Bystrica, Rudlovská 2, proti odporcovi Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti SR, so sídlom Bratislava, Župné námestie 13, o náhradu škody, na odvolanie odporcu proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 10C/92/2011-173 zo dňa 21. 10. 2014,

rozhodol:

Krajský súd rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej okresný súd odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi titulom náhrady škody sumu 12.535,02 EUR,
p o t v r d z u j e ;

V prevyšujúcej časti, v ktorej okresný súd priznal navrhovateľovi náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy, rozsudok okresného súdu z r u š u j e a vec v r a c i a na ďalšie konanie.

Rozsudok okresného súdu, ktorým vo zvyšku návrh zamietol, zostáva nedotknutý.

odôvodnenie:

Okresný súd Banská Bystrica napadnutým rozsudkom uložil odporcovi povinnosť uhradiť navrhovateľovi titulom náhrady škody sumu 20.833,50 EUR a titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 17.600,- EUR, všetko v lehote 60 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Vo zvyšku návrh zamietol a rozhodnutie o trovách konania si vyhradil na čas po právoplatnosti rozhodnutia vo veci. Okresný súd konal o návrhu na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci a uplatnenej v sume 531.263,50 EUR, ktorá pozostávala z trov obhajoby v trestnom konaní 17.465,11 EUR, náhrady straty na zárobku 3.368,39 EUR, náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu 10.430,- EUR a za trestné stíhanie 500.000,- EUR, a ktorá navrhovateľovi vznikla v dôsledku trestného stíhania pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1 Trestného zákona

č. 140/1961 Zb. Po vznesení obvinenia proti navrhovateľovi uznesením vyšetrovateľa odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti MV SR, sekcie justičnej polície PZ ČVS:SJP-34/OVOZTČ-BB-2003, dňa 25. 11. 2003, trestné stíhanie skončilo po viac ako siedmich rokoch oslobodzujúcim rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 5T/30/04-1366 zo dňa 28. 09. 2009 v spojení s uznesením Krajského súdu Banská Bystrica

č. k. 5To/371/09-1393 zo dňa 29. 04. 2010, lebo nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol navrhovateľ stíhaný. Navrhovateľ bol od 25. 11. 2003 vo väzbe, o ktorej rozhodol Okresný súd Nitra uznesením č. k. 3Tpr 116/03 zo dňa 28. 11. 2003, a ktorá začala o 14.50 hod. v Ústave na výkon väzby v Nitre. Sťažnosť navrhovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby zamietol Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 7Tpo 58/03-45 z 11. 12. 2003. Z väzby na slobodu bol navrhovateľ prepustený uznesením Krajského súdu v Nitre

8 Tpo 4/04-548 až 04. 03. 2004. Na základe zmluvy o poskytovaní právnej pomoci zo dňa 07. 07. 2014 obhajoval obvineného navrhovateľa advokát JUDR. Miroslav Kubovčák. Príjmovým pokladničným

dokladom zo dňa 12. 07. 2010 mal okresný súd preukázané, že navrhovateľ vyplatil advokátovi za zastupovanie paušálnu odmenu v sume 8.298,48 EUR. Obhajoba navrhovateľa ďalším advokátom JUDr. Ľubomírom Hreždovičom bola vyúčtovaná spolu v sume 9.166,63 EUR faktúrou č. 5303 z 30. 08. 2010 ako odmena a náhrada hotových výdavkov v sume 7.138,35 EUR, náhrada straty času v sume 1.322,25 EUR a náhrada celkových výdavkov v sume 706,04 EUR. Príjmovým pokladničným dokladom č. P-001128 z 22. 09. 2010 bolo preukázané, že navrhovateľ uvedenú odmenu advokáta uhradil v sume 1.033,10 EUR po započítaní zaplatenej zálohy 8.298,47 EUR. V čase trestného stíhania bol zamestnávateľom navrhovateľa Banskobystrický samosprávny kraj, u ktorého navrhovateľ čerpal neplatené voľno od 01. 12. 2003 do 04. 03. 2004. Zo správy zamestnávateľa zo dňa 07. 08. 2014 vyplývalo, že priemerná čistá mzda navrhovateľa by za obdobie od 01. 12. 2003 do 04. 03. 2004 predstavovala sumu 3.368,39 EUR (101.476,- Sk), za každý mesiac po 31.972,- Sk + za štyri dni v marci 2004 suma 5.560,-Sk. Navrhovateľ požiadal listom z 23. 09. 2010 adresovaným odporcovi o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody v celkovej sume 533.365,54 EUR, ktorú uplatnil ako náhradu trov obhajoby (8.298,48 EUR + 9.166,63 EUR), náhradu ušlej mzdy počas trvania väzby v sume 4.800,43 EUR, náhradu nemajetkovej ujmy za osobnú, morálnu a spoločenskú ujmu, spôsobenú nezákonným trestným stíhaním a nezákonnou väzbou v sume 500.000,- EUR a nemajetkovú ujmu za obmedzenie osobnej slobody v sume 11.100,- EUR. Na uvedenú žiadosť odporca nereagoval.

Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je upravená zák. č. 514/2003, ktorý je účinný od 01. 07. 2004, Podľa § 27 ods. 2 tohto zákona zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami vydanými pred jeho účinnosťou treba posudzovať podľa zák. č. 58/1969 Zb., pretože uznesenia o začatí trestného stíhania navrhovateľa a o jeho vzatí do väzby boli vydané 25. resp. 28. 11. 2003. Trestné stíhanie voči navrhovateľovi viedli orgány štátu, ktoré môžu štátu moc vykonávať len v medziach zákona a zákonným spôsobom. Návrh navrhovateľa smeruje proti Slovenskej republike zastúpenej príslušným ústredným orgánom štátnej správy, zodpovedným za vzniknutú ujmu. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a väzenstvo. Primárnou podmienkou zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je existencia rozhodnutia zasahujúceho do práv navrhovateľa a sekundárnou jeho nezákonnosť, pričom zákon a súdna prax nevyžaduje, aby príslušný orgán nezákonnosť daného rozhodnutia v každom prípade výslovne konštatoval. Štát sa zodpovednosti nemôže zbaviť v prípade, ak sa nenaplní pôvodný, v obvinení uvedený predpoklad o spáchaní trestného činu. Nie je dôležité, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa podozrenie potvrdilo. Oslobodzujúci rozsudok vydaný v trestnom konaní má rovnaké dôsledky, ako prípadné zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia či vzatí do väzby pre nezákonnosť. Právoplatnosťou oslobodzujúceho rozsudku sa trestné konanie navrhovateľa skončilo a na navrhovateľa sa hľadí ako na nevinného. Ak bol obžalovaný spod obžaloby oslobodený, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že čin nespáchal a trestné stíhanie nemalo byť proti nemu začaté a v takom prípade ide o nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. V posudzovanej veci sú nezákonnými rozhodnutiami uznesenie vyšetrovateľa odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti MV SR, sekcie justičnej polície PZ ČVS:SJP-34/OVOZTC-BB-2003 dňa 25. 11. 2003, ktorým začalo trestné stíhanie proti navrhovateľovi a uznesenie Okresného súdu Nitra č. k. 3Tpr 116/03 zo dňa 28. 11. 2003, ktorým bol navrhovateľ vzatý do väzby.

Navrhovateľ si ako skutočnú škodu uplatnil náhradu trov obhajoby v trestnom konaní a ako ušlý zisk náhradu mzdy od 01. 12. 2003 do 04. 03. 2004. Rozsah obhajoby a vyčíslenie trov obhajoby považoval okresný súd za preukázané predloženými vyúčtovaniami, príjmovými dokladmi a zmluvou o poskytnutí právnej pomoci. Účelnosť obhajoby zdôrazňuje oslobodenie navrhovateľa spod obžaloby. Okresný súd neprihliadol na výhradu odporcu

k výške trov, lebo podľa čl. 21 zmluvy o poskytnutí právnej pomoci náhrada trov obhajoby pre JUDr. Kubovčáka bola dohodnutá a vyplatená ako paušálna a náhrada trov obhajoby JUDr. Hreždoviča je zrejmá z vyúčtovania z 27. 08. 2010. Okresný súd priznal navrhovateľovi náhradu trov obhajoby, ktoré vyplatil obom obhajcom v sume 17.465,11 EUR (8.298,48 + 9.199,63 EUR). Z dôvodu straty na zárobku v čase výkonu väzby priznal navrhovateľovi ušlý zisk v sume 3.368,39 EUR, ktorý zodpovedal netto zárobku navrhovateľa od 01. 12. 2003 do 04. 03. 2004.

Navrhovateľ ďalej uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy vyčíslenú v celkovej sume 510.430,- EUR, ktorú rozdelil na náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu v sume 10.430 EUR, vyčíslenú po 110 EUR za

každý deň väzby a náhradu nemajetkovej ujmy za samotné trestné stíhanie ako celok, vyčíslenú v sume 500.000,- EUR. Navrhovateľ náhrada nemajetkovej ujmy odôvodnil podľa článku 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého aplikácia vyplýva z čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky a v posudzovanej veci znamená, že trestné stíhanie navrhovateľa muselo byť v súlade nielen s vnútroštátnym právom ale i s Dohovorom. Pri posudzovaní náhrady nemajetkovej ujmy okresný súd vychádzal z toho, že zák. č. 58/1969 Zb. inštitút nemajetkovej ujmy nepozná. Súdna judikatúra ustálila, že v takom prípade treba nárok na náhradu nemajetkovej ujmy posudzovať podľa Čl. 5 ods. 1, ods. 5 Dohovoru, v prípade, ak sa pôvodne zákonná väzba stala z dôvodu oslobodzujúceho rozsudku nezákonnou.

Pri posudzovaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu okresný súd vychádzal z toho, že väzba trvajúca viac ako tri mesiace negatívne zasiahla do osobnostných práv navrhovateľa. Trestné stíhanie a obmedzenie osobnej slobody zasiahlo celú rodinu navrhovateľa. Rozsiahla medializácia prípadu narušila jeho dobré meno, povesť, dôstojnosť, časť i vážnosť v očiach verejnosti i v zamestnaní a utrpelo jeho podnikanie, čo bolo preukázané výpoveďami svedkov Dušana P., brata navrhovateľa, D.. F. B., radkyne Úradu BBSK, Ing. E. Z., spoločníčky navrhovateľa v spoločnosti Interaudit, s. r. o. a D.. F. U., zástupcu spoločnosti GAMO, a. s., v spoločnom projekte s Banskobystrickým samosprávnym krajom. Z výpovedí svedkov v trestnom konaní mjr. Ing. XX.XXX vyšetrovateľa PZ a policajného agenta JurH.M.vyplývalo, že postup orgánov v trestnom konaní bol extra legem. K vzneseniu obvinenia a k trestnému stíhaniu navrhovateľa nemalo dôjsť, vzatie do väzby si navrhovateľ nezavinil, lebo nešlo o útekovú väzbu. Oslobodenie navrhovateľa spod obžaloby a jeho prípadná medializácia boli menej rozsiahle, ako medializácia samotného trestného stíhania a vzatia do väzby, preto nie je postačujúcim zadosťučinením ujmy, spôsobenej trestným stíhaním a navrhovateľ má právo na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy.

Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu okresný súd nevychádzal z uplatnenej sumy 10.430 EUR, lebo vzhľadom na § 153 ods. 2 OSP by nebolo možné priznať vyššiu náhradu. Pokiaľ čl. 5 Dohovoru umožňuje súdu priznať nemajetkovú ujmu v prípadoch, na ktoré sa vzťahuje použitie zák. č. 58/1969 Zb., ktorý inak nemajetkovú ujmu nepozná, potom je logické, že náhradu a výšku nemajetkovej ujmy treba posudzovať podľa § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z., ktorý sa použije na obdobné prípady od 01. 07. 2004 ako lex specialis pred použitím všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka.

Podľa § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. výška nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia, ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým je zák. č. 215/2006 Z. z.. Podľa § 6 zák. č. 215/2006 Z. z. o odškodnení osôb poškodených násilnými trestnými činmi celková výška odškodnenia nesmie presiahnuť päťdesiatnásobok minimálnej mzdy. V čase rozhodnutia bola minimálna mzda v Slovenskej republike 352 EUR a jej päťdesiatnásobok predstavuje sumu 17.600 EUR, ktorú okresný súd navrhovateľovi priznal ako náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu v maximálnom zákonom limite, vzhľadom okolnosti trestného stíhania, na dĺžku väzby a ujmu, ku ktorej došlo poškodením sociálnych väzieb navrhovateľa v súkromnom, pracovnom a verejnom živote .

Uvedený výklad umožňuje súdu priznať náhradu nemajetkovej ujmy podľa čl. 5 ods. 1, ods. 5 Dohovoru len za nezákonné obmedzenie alebo pozbavenie osobnej slobody väzbu a nie za samotné trestné stíhanie. Z toho dôvodu navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy, uplatnenú za trestné stíhanie zamietol

Okresný súd zamietol aj tú časť návrhu, ktorou požadoval 9 % ročný úrok z omeškania od 29. 03. 2011. Uvedený nárok navrhovateľ uplatnil podaním doručeným súdu 04. 09. 2014, ktorým rozšíril pôvodný žalobný návrh. Prihliadol tak na odporcom vznesenú námietku premlčania, lebo úrok z omeškania sa ako celok premlčal už 29. 03. 2014 po uplynutí trojročnej zákonnej lehoty, ktorá začala plynúť od 29. 03. 2011, odkedy mal odporca uspokojiť nárok na náhradu škody po márnom uplynutí šesťmesačnej lehoty, na základe žiadosti zo dňa 28. 09. 2010. Navyše, právo na úrok z omeškania pri náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia.

Na právne zdôvodnenie okresný súd uviedol čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 3 čl. 51 ods. 2, čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky, čl. 5 ods. 1, ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, § 1 až 3, § 4 ods. 1, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, § 8, § 10 a § 20 zák.

č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, § 17 ods. 4, § 27 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z.

o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, § 442 ods. 1, ods. 3 Občianskeho zákonníka..

Odporca vo včas podanom odvolaní okresnému súdu vytýkal nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie a tiež odňatie možnosti konať pred súdom. Namietal, že okresný súd priznal navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, hoci zák. 58/1969 Zb. taký nárok nepredpokladá. Priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch odôvodnil potrebou aplikácie čl. 5 Dohovoru a pri určení jej výšky si vypomohol § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. Okresný súd náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 17.600 EUR priznal za neoprávnený zásah do osobnosti navrhovateľa, spôsobený

3 mesiace trvajúcou väzbou. Potom nie je zrozumiteľné, prečo pri určení výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy bral do úvahy vznesenie obvinenia ako aj samotné trestné stíhanie. V tejto časti je odôvodnenie rozsudku rozporné, nepresvedčivé a nedostatočne odôvodnené a nezodpovedá kritériám § 157 ods. 2 OSP. Okresný súd sa necítil byť viazaný vôľou navrhovateľa, ktorý uplatňoval nemajetkovú ujmu za väzbu v sume 10.430 EUR a za samotné trestné stíhanie 500.000 EUR, ale takáto miera zásahu súdu do žalobného návrhu je neprípustná. Navrhovateľ v návrhu jasne označil, od ktorého skutkového základu odvodzuje konkrétny peňažný nárok. Odporca poukázal na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 122/2012 z 03. 10. 2012, podľa ktorého súd nemôže prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť viac, ako sa domáhajú, a zásadu viazanosti súdu petitom, ktorá vyžaduje, aby súd neprisúdil iné plnenie, než akého sa účastníci domáhajú. Rešpektovať predmet konania vymedzený žalobným návrhom znamená, že plnenie nemožno priznať ani z iného skutkového základu. Okresný súd si vypomohol § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z., ktorý nesprávne vyložil, lebo mal posúdiť okolnosti uvedené v celom § 17. Pretože kritériá uvedené v § 17 ods. 2, 3 zák. č. 514/2003 Z. z. obišiel, resp. zjednodušene vyložil len v prospech navrhovateľa, ktorému priznal viac, ako si uplatnil. Navrhovateľovi priznal najvyššiu možnú sumu 17.600 EUR za 100 dní väzby, ktorá nie je primeraná v porovnaní s obdobným odškodňovaním zásahov do základných práv zaručených ústavou, napr. ujmy na zdraví alebo živote. Tým, že dôkazy vyhodnotil jednostranne iba v prospech navrhovateľa a nevzal do úvahy dôkazy v prospech odporcu, okresný súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozhodnutie nedostatočne odôvodnil, a týmto postupom odňal odporcovi možnosť konať pred súdom.

Okresný súd priznal navrhovateľovi náhradu škody vo výške trov obhajoby. V časti trov obhajoby, ktoré vznikli zastupovaním navrhovateľa JUDr. Kubovčákom, navrhovateľ predložil zmluvu o poskytnutí právnej pomoci a príjmový doklad o uhradení sumy

8.298,84 EUR, ale nešpecifikoval všetky úkony, ktoré mali byť na základe uvedenej zmluvy vykonané, za ktoré mali trovy v uvedenej výške vzniknúť. Z vyúčtovania trov obhajoby JUDr. Hrežďoviča vyplýva, že úkony právnej služby účtoval dňom prevzatia zastúpenia (25. 11. 2003), až do právoplatného skončenia trestného konania.

Okresný súd uvedené námietky odporcu neakceptoval, v odôvodnení rozhodnutia sa nimi nezaoberal. Nereagoval na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania, ktoré boli pre rozhodnutie rozhodujúce. Z toho dôvodu je rozsudok nedostatočne odôvodnený a nepreskúmateľný. Odporca navrhol rozsudok okresného súdu v napadnutej časti zmeniť a návrh zamietnuť alebo zrušiť a vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

Navrhovateľ sa k odvolaniu nevyjadril.

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, odvolanie prejednal v rozsahu danom ust. § 212 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods. 1, 2 OSP napadnutý rozsudok vo výroku, ktorým okresný súd uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi titulom náhrady škody sumu 12.535,02 EUR podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil ako vecne správne. Naproti tomu rozsudok v časti, v ktorej okresný súd priznal navrhovateľovi náhradu škody v časti prevyšujúcej sumu 12.535,02 EUR až do sumy 20.833,50 EUR a náhradu nemajetkovej ujmy v sume

17.600 EUR, podľa § 221 ods.1, písm. h) OSP zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, pretože nedostatočne zistil skutkový stav a nesprávne právne vec posúdil.

Podľa § 27 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z. zodpovednosť za škodu podľa tohto zákona sa vzťahuje na škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona a na škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Podľa § 27 ods. 2, zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi.

Podľa § 2 zák. č. 58/1969 Zb. právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím majú tí, ktorí sú účastníkmi konania a boli poškodení nezákonným rozhodnutím vydaným v tomto konaní.

Podľa § 5 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má voči štátu ten, na kom bola väzba vykonaná, ak bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené alebo ak bol spod obžaloby oslobodený

Podľa § 10 zák. č. 58/1969 Zb., ak ústredný orgán neuspokojí nárok poškodeného do šiestich mesiacov odo dňa podania žiadosti, môže sa poškodený domáhať priznania nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde.

Podľa § 20 zák. č. 58/1969 Zb., pokiaľ nie je ustanovené inak, spravujú sa právne vzťahy upravené v tomto zákone Občianskym zákonníkom.

Podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka uhrádza sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk).

Podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý bol vyhlásený pod č. 209/1992 Zb. (ďalej len „Dohovor“), každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

Podľa § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z., v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak. Podľa § 17 ods. 3 výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na

- a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,
- b) závažnosť vznikutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo,
- c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,
- d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

Podľa § 153 ods. 2 OSP súd môže prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť viac, než čoho sa domáhajú, iba vtedy, ak sa konanie mohlo začať aj bez návrhu alebo ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi.

Okresný súd správne zistil, že nezákonnými rozhodnutiami, na základe ktorých navrhovateľ uplatnil žalobný nárok, sú uznesenie vyšetrovateľa

ČVS: SJP-34/OVOZTČ-BB-2003 dňa 25. 11. 2003, ktorým začalo trestné stíhanie proti navrhovateľovi a uznesenie Okresného súdu Nitra č. k. 3Tpr 116/03 zo dňa 28. 11. 2003, ktorým bol navrhovateľ vzatý do väzby. Z obsahu spisu vyplýva, že medzi účastníkmi nebolo sporné, že odporca nárok navrhovateľa neuspokojil do šiestich mesiacov odo dňa podania žiadosti, a že uplatnená náhrada škody, ušlý zisk a nemajetková ujma zodpovedali žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody zo dňa 28. 09. 2010.

Okresný súd priznal navrhovateľovi náhradu trov obhajoby, ktoré vyplatil obom obhajcom v sume 17.465,11 EUR, keď príjmovým pokladničným dokladom zo dňa

12. 07. 2010 mal preukázané, že navrhovateľ vyplatil advokátovi JUDr. Kubovčákovi za zastupovanie dohodnutú paušálnu odmenu v sume 8.298,48 EUR a obhajoba navrhovateľa advokátom JUDr. Ľubomírom Hrežďovičom je zrejmá z vyúčtovania z 27. 08. 2010, kde bola vyúčtovaná spolu v

sume 9.166,63 EUR. Rozsah obhajoby a vyčíslenie trov obhajoby považoval okresný súd za preukázané predloženými vyúčtovaniami, príjmovými dokladmi a zmluvou o poskytnutí právnej pomoci, ale nevysporiadal sa s obranou odporcu, ktorý spochybňoval výšku takto uplatnenej škody, a či úhradou trovy obhajoby navrhovateľ preukázal uplatnenú škodu, ktorá mu vznikla trestným stíhaním. Z vyúčtovania, faktúry a pokladničného dokladu JUDr. Hreždoviča, vyplýva, že úkony obhajoby vykonával od začiatku až do skončenia trestného konania (č. l. 43 - 50). V špecifikácii úkonov advokát uvádzal, že dňa 29. 04. 2004 sa uskutočnilo rokovanie advokátov JUDr. Hreždoviča a JUDr. Kubovčáka s navrhovateľom. Následne navrhovateľ dňa 07. 07. 2004 uzavrel s JUDr. Kubovčákom zmluvu o poskytovaní právnej pomoci, v ktorej sa podľa článku 1.1. JUDr. Kubovčák zaviazal vykonať všetky úkony obhajoby podľa Trestného poriadku a s tým súvisiace poskytovanie právnych rád, za čo sa navrhovateľ zaviazal (podľa článku 2.1.) zaplatiť advokátovi paušálnu odmenu v sume 250.000 Sk. Dohodnutú odmenu navrhovateľ zaplatil po skončení trestného konania, čo mal okresný súd preukázané podľa príjmového pokladničného dokladu 12. 07. 2010 (č. l. 18, 19). Pokiaľ sa odporca domáhal, aby okresný súd preskúmal, či dodatočné trovy obhajoby, ktoré vznikli príbratím obhajcu JUDr. Kubovčáka, boli účelné a hospodárne bol okresný súd povinný priznať nárok odôvodniť aj z toho dôvodu, že účelnosť a hospodárnosť obhajoby bola medzi navrhovateľom a JUDr. Kubovčákom dohodnutá v článku 1.5 zmluvy zo dňa 07. 07. 2004. Pre záver, že navrhovateľ uplatnil škodu v skutočnej výške nepostačuje iba to, že uhradil svojmu obhajcovi dohodnutú odmenu, ale preukázanie toho, či obhajoba, ktorú navrhovateľovi poskytol príbratý advokát JUDr. Kubovčák bola účelná a hospodárna a v akom rozsahu, keďže počas celého trestného stíhania navrhovateľovi poskytoval obhajobu JUDr. Hreždovič. S pochybnosťami, ktorú uviedol odporca, sa okresný súd nedostatočne vysporiadal iba konštatovaním, že účelnosť obhajoby podčiarkuje oslobodenie navrhovateľa spod obžaloby.

Za uvedeného stavu navrhovateľ preukázal skutočnú škodu iba vo výške trov obhajoby, ktoré uhradil JUDr. Hreždovičovi v sume 9.166,63 EUR a nebola riadne preukázaná škoda, ktorá mala navrhovateľovi vzniknúť tým, že uhradil dohodnutú odmenu pre JUDr. Kubovčáka. Odporca neuviedol také dôvody, ktorými by spochybnil trovy obhajoby JUDr. Hreždoviča ani náhradu ušlej mzdy navrhovateľa za čas strávený vo väzbe v sume 3.368,39 EUR, preto krajský súd rozsudok okresného súdu z toho istého dôvodu potvrdil v časti, v ktorej bola odporcovi uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi titulom náhrady škody sumu 12.535,02 EUR (9.166,63 + 3.368,39 = 12.535,02).

Okresný súd odôvodnil nemajetkovú ujmu, ktorú priznal navrhovateľovi za väzbu vo výške 17.600 EUR, tým, že nevychádzal z uplatnenej sumy 10.430 EUR, lebo vzhľadom na § 153 ods. 2 OSP by nemohol priznať vyššiu náhradu, ale priznal náhradu v maximálnej možnej sume podľa § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. v spojení s § 6 zák. č. 215/2006 Z. z. o odškodnení osôb poškodených násilnými trestnými činmi. Použitie neskoršej právnej úpravy, ktorá sa na posudzovanú vec nevzťahuje, lebo tomu bráni § 27 ods. 1 zák.

č. 514/2003 Z. z. okresný súd odôvodnil rozhodovacou praxou súdov, ktoré podľa Čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznávajú nemajetkovú ujmu za väzbu v prípadoch, na ktoré sa vzťahuje použitie zák. č. 58/1969 Zb., ktorý inak nemajetkovú ujmu nepozná. Uvedený rozširujúci výklad použitia právnej normy považuje odvolací súd za prípustný, lebo vychádza z čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na základe ktorého môže súd priznať dotknutej osobe nemajetkovú ujmu za nezákonnú väzbu. Okresný súd však nebol pri právnom posúdení dôsledný, obmedzil len na § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z., hoci právna norma prikazovala nemajetkovú ujmu posúdiť a odôvodniť aj z hľadiska § 17 ods. 2, ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z..

Odvolací súd nepovažuje za postačujúce dôvody, pre ktoré okresný súd prekročil návrh na náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu, uplatnený v sume 10.430 EUR. Navrhovateľ už v žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody zo dňa 28. 09. 2010 vyčíslil náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu sumou 3.330 EUR za každý mesiac väzby, čo zodpovedá sume 110 EUR/deň väzby (č. l. 56). Okresný súd nedal účastníkom možnosť vyjadriť sa k právnomu posúdeniu, ktoré urobil a v odôvodnení rozhodnutia presvedčivo nevysvetlil prípustnosť prekročenia návrhu, ktorý bol v časti o náhradu nemajetkovej ujmy predmetom konania. Rozhodnutím nahradil dispozitívny úkon navrhovateľa. Použitie čl. 5 ods. 5 Dohovoru v spojení s § 17 zák. č. 514/2003 Z. z. okresnému súdu bez ďalšieho neumožňuje prekročiť uplatnený návrh, lebo je to v rozpore s § 153 ods. 2 OSP. Okrem toho priznaním náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu v sume vyššej, ako bola uplatnená, sa okresný súd dostal do kolízie s odôvodnením výroku, ktorým a v akej výške, zamietol vo zvyšku návrh nemajetkovej ujmy uplatnenej

za trestné stíhanie v sume 500.000,- EUR. Z uvedených dôvodov bol záver okresného súdu ohľadne nemajetkovej ujmy priznanej v sume 17.600,- EUR urobený predčasne a odvolací súd zrušil rozsudok okresného súdu aj v tejto časti.

Okresný súd zamietnutie návrhu v časti nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie založil na správnom závere, že náhradu nemajetkovej ujmy podľa čl. 5 ods. 1, ods. 5 Dohovoru nemožno priznať za samotné trestné stíhanie, ale len za nezákonnú väzbu. Rovnako správne zamietol návrh v časti úroku z omeškania s peňažným plnením z dôvodu uplatnenia námietky premlčania, z dôvodu, že nárok nebol uplatnený v trojročnej premlčacej lehote. V uvedenej časti, v ktorej okresný súd vo zvyšku návrh zamietol, rozhodnutie nebolo napadnuté odvolaním a rozsudok okresného súdu zostáva nedotknutý.

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia okresný súd vychádzal z toho, že väzba trvajúca viac ako tri mesiace negatívne zasiahla do osobnostných práv navrhovateľa a súčasne, že trestné stíhanie a obmedzenie osobnej slobody zasiahlo celú rodinu navrhovateľa. Okresný súd konštatoval poškodenie sociálnych väzieb navrhovateľa v súkromnom, pracovnom a verejnom živote. Odporca dôvodne poukázal na to, že pri odôvodnení náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu okresný súd dôsledne nerozlišoval dôvod plnenia, ale priznaný nárok odôvodnil aj samotným trestným stíhaním.

V ďalšom konaní okresný súd znovu posúdi a urobí záver o tom, či dodatočné trovy obhajoby, ktoré vznikli pribratím obhajcu JUDr. Kubovčáka, boli účelné a hospodárne, navrhovateľ bude musieť uviesť a konkretizovať úkony právnej služby obhajoby JUDR. Kubovčáka, ktoré by mali vyplývať z pripojeného trestného spisu.

V novom rozhodnutí o náhrade nemajetkovej ujmy za väzbu bude okresný súd zisťovať a posudzovať len tie skutočnosti, ktoré majú význam pre posúdenie nemajetkovej ujmy v dôsledku väzobného stíhania navrhovateľa za čas väzby a dôsledne rozlišovať, aby dôvod priznané plnenie odôvodnil z dôvodu nezákonnej väzby a nie poukazovaním na samotné trestné stíhanie navrhovateľa. Pokiaľ okresný súd použije analógiu novšej právnej úpravy, bude musieť vychádzať z § 17 ods. 2 až 4 zák. č. 514/2003 Z. z. a rešpektovať to, v akej výške bol uplatnený nárok navrhovateľa predmetom konania.

Rozhodnutie o trovách konania si okresný súd vyhradil na čas po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, v ktorom bude rozhodnuté aj o trovách odvolacieho konania (§ 224 ods. 4 OSP).

Rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.